

Bemærkninger til lovforslaget

Forslaget indebærer en udvidelse af retten til barselorlov og barseldagpenge til i alt 36 uger efter fødslen. Heraf forbeholdes som hidtil de første 14 uger moderen, de næste 10 uger kan udnyttes af enten faderen eller moderen, mens muligheden for de sidste 12 uger forbeholdes faderen.

Den sidste større ændring af reglerne om barselorlov og barseldagpenge blev gennemført i folketingsåret 1983-84, 1. samling, ved ændring af sygedagpengeloven, jf. Folketingstidende 1983-84, 1. samling, forhandlingerne sp. 298, 476, 2160 og 2272, samt tillæg A sp. 579, tillæg B sp. 71 og tillæg C sp. 107, og ved ændring af barselorlovsloven, jf. Folketingstidende 1983-84, 1. samling, forhandlingerne sp. 298, 476, 2162 og 2276, samt tillæg A sp. 585, tillæg B sp. 71 og tillæg C sp. 111 med fuld virkning fra 1. juli 1985. De nye regler betød bl.a., at perioden for barselorlov blev forlænget til de nuværende 24 uger efter fødslen, hvoraf faderen har mulighed for at tage større eller mindre dele af de sidste 10. Denne sidste mulighed har været udnyttet meget lidt. Desuden blev der gennemført en omsorgsrorlov på 2 uger til faderen i forbindelse med fødslen. Denne mulighed er blevet udnyttet noget bedre.

Benyttelsen af de to ugers omsorgsrorlov for fædre ser således ud:

1985: 21.557
1986: 24.325
1987: 25.830
1988: 27.702
1989: 29.883

Langt ringere har det som nævnt stillet sig med fædres udnyttelse af de sidste 10 uger. Antallet af fædre, der tog en eller flere uger, ser sådan ud:

1985: 1.248
1986: 1.325
1987: 1.281
1988: 1.233
1989: 1.296

mens alle 10 uger blev brugt af følgende antal fædre:

1985: 149
1986: 242
1987: 225

1988: 259

1989: 253

Som det ses, er der ikke sket nogen udvikling i udnyttelsen i løbet af de år, det har kunnet lade sig gøre.

I den nævnte periode har fødselstallet set sådan ud:

1985: 53.749

1986: 55.312

1987: 56.221

1988: 58.884

1989: 61.467 (muligvis unøjagtigt)

Efter SFs opfattelse er der mindst tre ting, der modvirker fædres deltagelse i barselorloven, for det første de almindelige ligestillingsproblemer i samfundet, for det andet, at indtægtstabet ved faderens barselorlov på dagpenge gennemsnitligt set kan være stort set i sammenhæng med, at der stadig ikke er gennemført ligeløn mellem mænd og kvinder i Danmark, og for det tredje, at faderens 10 uger skal tages på et tidspunkt, der er uheldigt i forhold til ammeperioden. Overenskomsterne på det offentlige område indeholder nu alle fuld løn under barselorlov, en udvikling, SF håber smitter af på det private arbejdsmarked. Alt andet lige har den fulde løn under barsel for offentligt ansatte nemlig gjort det økonomisk endnu mindre fordelagtigt for familier, at fædre tager barselorlov. Det hænger sammen med, at i familier, hvor kun den ene er offentligt ansat, er det i langt de fleste tilfælde moderen.

En undersøgelse fra Socialforskningsinstituttet, Mogens Nygaard Christoffersen: Barselorlov – mænds og kvinders erhvervsmæssige baggrund for at tage orlov, der blev offentliggjort den 4. januar 1991, bekræfter i vidt omfang SF's formodninger om årsagerne til fædres manglende benyttelse af muligheden for barselorlov. Såvel fædrenes som mødrenes begrundelser for at lade moderen tage hele orloven fordeles sig ligeligt mellem fire forhold, nemlig økonomien, at faderens arbejde ikke tillod orlov, hvilket må skyldes de generelle ligestillingsproblemer, hensynet til amningen, og at familien slet ikke havde overvejet at lade faderen tage orlov. Den sidste begrundelse kan pege på manglende kendskab til ordningen.